

SISTEME DE SCRIERE
SUPPORT DE CURS

Nina Aurora BĂLAN

**SISTEME DE SCRIERE
SUPPORT DE CURS**

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2017**

Referenți științifici:

Conf.univ.dr. Mihaela MARCU

Lect.univ.dr. Ilona DUȚĂ

Copyright © 2017 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BALAN, NINA AURORA

Sisteme de scriere : suport de curs / Nina Aurora Bălan. -

Craiova : Universitaria, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1252-5

003

INTRODUCERE

Cursul cuprinde opt teme, fiecare având un număr de subteme care detaliază subiectul. Aceste teme încearcă să acopere o arie largă și generală a istoriei scrierii, plecând de la primele etape ce anunță scrierea (**semne mnemotehnice**) pâna la scrierea propriu-zisa (**pictografia, ideografia, scrierea fonetică**).

Încercarea de a integra acest subiect nu numai lingvisticii generale ci și istoriei culturii și civilizației umane, ne-a determinat să nu neglijăm un scurt capitol dedicat **cărții-manuscris în civilizația greacă și romană**. De asemenea prezentăm un scurt istoric al **cărții-manuscris în Țările Române**.

Ultima temă a cursului – **scrierea limbii române** – reprezintă o introducere în istoria culturii române și a etapelor pe care le-a străbatut scrierea limbii române.

Fiecărei teme îi este atașat un set de întrebări de verificare, iar la final un set ce cuprinde întrebări din toate temele prezentate.

Bibliografia cursului este divizată în două categorii: bibliografia obligatorie și bibliografia facultativă.

La sfârșit am adăugat 3 teme facultative cu intenția de a lărgi imaginea culturală și istorică a temei alese.

I. OBIECTIVELE DISCIPLINEI:

- familiarizarea studenților cu noțiuni de istorie a scrierii, subiect tratat de lingvistică la capitolul “fonetică”;
- prezentarea unui tablou general al evoluției scrierii ca parte integrantă a dezvoltării umanității;
- introducerea de scurte informații despre evoluția scrisului în limba română.

II. TEMATICA CURSURILOR:

1. Etapa pre-scrierii
2. Pictografia
3. Scrierea propriu-zisă
4. Scrierea fonetică. Scrierea silabică. Scrierea alfabetică.
5. Scrierea limbii latine
6. Scrierea limbii române
7. Utilizarea scrierii până la apariția tiparului
8. Contribuția Școlii Ardelene la introducerea alfabetului latin

III. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

- **ARNOLD, Paul** – 1996, *Cartea mayașă a morților: scriere mayașă descifrată*, Editura Antet, București.
- **BIANU, Ion; CARTOJAN, Nicolae** – 1921, *Pagini de veche scriere românească*, Editura Cartea Românească, București.

- **BRĂTESCU, Gh.** – 1987, *De la desenele rupestre la sateliții de comunicații*, Editura Albatros, București.
- **CORNEA, Andrei** – 1988, *Scriere și oralitate în cultura antică*, Editura Cartea Românească, București.
- **CSEH, Gustav** – 1973, *Scrisul*, Editura Dacia, Cluj.
- **DUMITRAȘCU, Katalin** – 1999, *Civilizație română de expresie latină, Crestomație*, Universitatea din Craiova, Fac. De litere
- **DUȚĂ, Victor** – 1988, *Călătorie în lumea scrierii și tiparului*, Editura Sport-Turism, București.
- **FLOCON, Albert** – 1976, *Universul cărților*, traducere de Radu Berceanu, Editura Științifică și Pedagogică, București.
- **GHEȚIE, Ion** – 1974, *Începuturile scrisului în limba română. Contribuții filologice și lingvistice*, Editura Academiei, București.
- * * * - 1972, *Introducere în lingvistică*, Editura Academiei, București.
- **HERING, Elisabeta** – 1960, *Povestea scrisului*, Editura Albatros, București.
- **JAKO Sigismund, MANOLESCU Radu** – *Scrierea latină în evul mediu*, Editura Științifică, București, 1971.

- **KERNBACH, Victor – 1978, *Miturile esențiale*.** Antologie de texte cu o introducere în mitologie, comentarii critice și note de referință, Editura Științifică și Enciclopedică.
- **MUREȘAN, Camil – 1995, *Istoria scrierii, a cărții și tiparului*,** Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj.
- **PEIGNOT, Jerome – 1967, *De l'écriture à la typographie*,** Gallimard, Paris.
- **SIMIONESCU, Dan; BULUȚĂ, Gh. – 1999, *Scurtă istorie a cărții românești*,** Editura Demiurg, București.
- **INTRODUCERE ÎN LINGVISTICĂ – 1972,** Editura Academiei, București.

1. Etapa pre-scrierii

Scierea, așa cum o cunoaștem noi, reprezintă “notarea pe un material oarecare (lemn, piatră, hârtie) a limbajului sonor cu ajutorul unui sistem de semne care se adresează ochilor și care sunt, de obicei, legate de o anumită limbă” (Introducere în lingvistică, p. 100).

Scierea actuală e un mijloc de comunicare subordonat limbii, creat numai pe baza limbii sonore.

Studiul istoriei scrierii se confundă în parte cu studiul istoriei culturii și civilizației umane. Scierea este o parte componentă a civilizației, chiar printre factorii determinanți ai acesteia și a însemnat o foarte mare înlesnire a progresului omenirii. “Scrisul este pentru omul civilizată un lucru atât de natural încât definirea lui pare inutilă” (A. Flocon, p. 11). Cu toate acestea, a fixa gândirea cu ajutorul cuvintelor prin semne materiale pentru a o obiectiva, pentru a realiza trecerea de la fraza articulată la fraza scrisă sau tipărită este în realitate un proces care pune în joc înseși fundamentele civilizației noastre. Toate societățile moderne se sprijină pe existența textelor. Știința și arta, istoria și filosofia, dreptul și politica sunt esențialmente accesibile și se definesc prin colecții de scrieri.

Chiar dialogul, pentru a fi rodnic, are nevoie de intermediul mut al scrierii.

Științele scrierii sunt o ramură esențială a istoriei. Lingviști, paleografi, epigrafi, psihologi și matematicieni contribuie, fiecare în domeniul lor, la lămurirea unor chestiuni extrem de complexe. Însuși omul, “trestie gânditoare”, este urmărit prin evocarea procesului evoluției gândirii.

O scriere există în măsura în care un ansamblu de semne este acceptat de un grup social și dacă aceste semne au același sens pentru toți membrii săi. Elaborarea acestei convenții simbolice servește pentru a exprima cât mai clar posibil o frază vorbită, echivalentă unei gândiri coerente.

Există numeroase legende, mituri, prin care oamenii au încercat să dezlege o enigmă: cine a inventat scrierea?

“În cartea întâi, care cuprinde istoria Babilonului, Berossos ne spune că a trăit pe vremea lui Alexandru, fiul lui Filip. El amintește de niște scrieri păstrate în Babilon despre un șir de cincisprezece miliarde de ani. Aceste scrieri povesteau istoria cerurilor și a mării, nașterea omenirii, tot așa și istoria celor care au avut puterea de suverani [...]. Făptura aceasta (este vorba de Oannes, amfibie gânditoare) stătea de vorbă în răstimpul zilei cu oamenii, însă nu mânca deloc. Ea îi învăța scrierea, știința și felurite arte” (Kernbach, 1978, p. 219).